

# Uticaj Dužine Trajanja Reumatoidnog Artritisa na Funkcionalni Oporavak Pacijenata Liječenih Bazičnom Antireumatskom Terapijom

Boris Prodanovic<sup>1</sup>, Snjezana Novakovic-Bursac<sup>2</sup>, Nenad Prodanovic<sup>3</sup>, Suzana Petkovic<sup>4</sup>

<sup>1,2,4</sup>Institute for Physical Medicine and Rehabilitation "Dr Miroslav Zotovic" Banja Luka

<sup>3</sup>University Clinical Center of Republic Of Srpska

Bosnia & Herzegovina

E-mails: [boc-y@live.com](mailto:boc-y@live.com), [snjezananb@yahoo.com](mailto:snjezananb@yahoo.com), [nenad.prodanovic@kc-bl.com](mailto:nenad.prodanovic@kc-bl.com), [suzalena2@hotmail.com](mailto:suzalena2@hotmail.com)

**Abstract:** UVOD: Reumatoidni artritis (RA) je autoimuno oboljenje nedovoljno razjašnjene etiologije koje se karakteriše simetričnim perifernim poliartritisom. Zapaljenski proces dovodi do destrukcije kosti i hrskavice, nastanka deformiteta i funkcionalnog deficita. Osnovni cilj tretmana pacijenata oboljelih od RA je poboljšanja kvaliteta života.

CILJ: Utvrdi uticaj dužine trajanja RA na kvalitet života i funkcionalni oporavak pacijenata liječenih bazičnom farmakološkom terapijom nakon provedenog stacionarnog fizikalno-rehabilitacionog tretmana i utvrditi prisustvo komorbiditeta koji zahtjeva dodatnu medikaciju i utiče na kvalitet života.

MATERIJALI I METODE: Istraživanje je provedeno kao retrospektivna studija koja je uključila 82 pacijenta oboljela od RA liječena bazičnom antireumatskom terapijom, a koji su proveli stacionarni fizikalno-rehabilitacioni tretman u Zavodu za fizikalnu medicinu i rehabilitaciju „Dr Miroslav Zotović“ u periodu od 01.12.2015.-01.06.2016.godine. Funkcionalne sposobnosti pacijenata su procijenjene korištenjem HAQ upitnika. Podaci o komorbiditetu su uzeti iz istorije bolesti.

REZULTATI: U studiju su bila uključena 82 pacijenta, 67 žena (81,71%) i 15 muškaraca (18,29%) prosječne starosti  $63,23 \pm 10,60$  godina i prosječnog trajanje RA  $9,87 \pm 13,56$  godina. Prosječna vrijednost HAQ na prijemu je bila  $1,14 \pm 0,57$ , na otpustu  $0,87 \pm 0,55$ . Postoji statistički značajna razlika vrijednosti HAQ pri prijemu i po završetku stacionarnog fizikalno-rehabilitacionog tretmana ( $t=10,43$ ,  $p=0,00$ ). Veza između vrijednosti HAQ izmjenjenog pri prijemu na stacionarni fizikalni tretman i dužine trajanja RA ( $r = 0,182$ ,  $p = 0,101$ ) nije statistički potvrđena. Veza između vrijednosti HAQ na otpustu i dužine trajanja RA ( $r = 0,235$ ,  $p = 0,03$ ) je statistički potvrđena. Komorbiditet je imalo 70 (85,37%) pacijenata: arterijsku hipertenziju 55 (67,07%) pacijenata, endokrinološka oboljenja 24 (29,30%), srčanu insuficijenciju 10 (12,19%), aterosklerozu 8 (9,76%), oboljenja gastrointestinalnog trakta 6 (7,32%), malignitet u anamnezi 3 (3,66%), aloartoplastiku 10 (12,19%) i psihijatrijska oboljenja 6 (7,32%) pacijenata.

ZAKLJUČAK: Dužina trajanja reumatoidnog artritisa ne utiče na kvalitet života, a negativno utiče na funkcionalni oporavak pacijenata nakon provedenog stacionarnog fizikalno-rehabilitacionog tretmana. Oboljeli od reumatoidnog artritisa imaju značajno prisustvo komorbiditeta koji zahtjeva dodatnu medikaciju i utiču na kvalitet života.

**Key words:** reumatoidni artritis, fizikalna terapija i medicinska rehabilitacija, kvalitet života, funkcionalni oporavak, komorbiditet